

Bu çözüm kitapçığında 75 sorunun çözümü vardır.

1. Psikolojinin birey ve hayvan davranışlarını incelemesi aşağıdaki dört amaç çerçevesinde açıklanabilir:
- Davranışı tanımlamak: Psikolojinin ilk hedefi organizmaların çeşitli davranış şekillerini tanımlamaktır.
 - Davranışı açıklamak: Psikolojinin ikinci hedefi davranışın sebebini açıklamaktır.
 - Önceden kestirmek: Psikolojinin üçüncü hedefi organizmaların belli şartlar altında ne şekilde davranacağını kestirmektir.
 - Davranışın kontrolü: Psikolojinin dördüncü hedefi, organizmaların davranışlarını kontrol etmektir.

Cevap: C

2. **İtaat:** İnsanlar tarafından kabul edilmek, bir otoritenin isteklerine boyun eğmek, bir emire uymak, bir talebi yerine getirmek veya yasaklanan bir şeyi terk etmektir.

Özdeşleşme: Kişiye değer verdiği kimselere benzenie, onlar gibi olduğunu düşünme duygusunu sağlamasıdır.

Benimseme: Doğruyu anlama ve uygulama gereksiniminin tatmin edilmesidir.

Kimiksizleşme: Bazı grup durumları, bireylerin kişisel kimliklerinin önemini aza indirgeyebilir ve kamusal sorumluluk duygularını azaltabilir, böylece saldırgan ya da olağan dışı bir davranış biçimine yol açarak açıklanmaktadır.

Sosyal kolaylaştırma: Bireyin grup içinde yalnızken olduğundan daha fazla performansın artması olarak ifade edilir.

Soruda polis var diye hız limitine uymak itaat-ceza ile açıklanabilir. Milgram'ın Yale Üniversitesindeki çalışması itaat deneyi olarak bilinir.

Cevap: A

3. Sinapslarda bir nöronun diğer nörona uyarı geçişi, uyarıyı getiren nöronun akson ucundan, uyarıyı alan nöronun dentritine doğrudur.

Cevap: C

4. **İtaat:** İnsanlar tarafından kabul edilmek, bir otoritenin isteklerine boyun eğmek, bir emire uymak, bir talebi yerine getirmek veya yasaklanan bir şeyi terk etmektir.

Temel atıf hatası: Genellikle insanların davranışlarının nedenlerini davranışın gerçekleştiği duruma değil, insanların özelliklerine yüklemeye eğilimindeyizdir. Bu eğilim temel yüklem hatası olarak adlandırılır.

Yanlış yanlılık bilgisi: İnsanlar genellikle kendi düşüncelerinin ya da davranışlarının genel geçerliğini abartma eğilimindedir. Başkalarının da bir durumda aynı davranışı yapacağını varsayarlar. Bunun olası açıklamaları şöyledir: İnsanlar kendilerine benzer şekilde düşünen ve davranan insanlarla ortaklık ararlar. Ayrıca kendi düşüncemiz özellikle dikkat çekicidir ve kendi pozisyonumuz düşündüğümüz tek pozisyon olduğundan fikir birliğine ilişkin inancımız artar.

Kendine hizmet eden yüklem yanlılığı: Başarının yükümlülüğünü üstüne alma, başarısızlığın sorumluluğunu reddetme eğilimidir. İnsanlar olumlu davranışlarının kendi içsel özelliklerinden kaynaklandığına, ancak olumsuz davranışlarının dış koşullar tarafından belirlendiğine inanma eğilimindedir. Böylece gelecekte de başarısız olmayacakları inancını koruyabilirler.

Oyuncu gözlemci yanlılığı: Oyuncu, bir davranışta bulunan, gözlemci ise onun davranışına tanık olan kişidir. Biz, başkalarının yaptığı hataları onların içsel özellikleriyle; kendimiz aynı hatayı işlediğimizde bunu durumsal faktörlerle açıklama eğilimindeyiz.

Soruda kişilerin yoğun çalışmalarını göz ardı edip asık suratlı, soğuk şekilde anlatmak temel atıf hatasıdır.

Cevap: C

5. Benmerkezci düşünme, işlem öncesi dönemde görülen bir durumdur. İşlem öncesi dönemde görülen birçok durum sonraki dönemlerde de zaman zaman görülebilmektedir. Bu durum "Gelişim sürekli ve aşamalıdır." ilkesine göre sonraki dönemlerde görülmesi gereken bir durumdur.

Cevap: D

6. Piaget'e göre doğa olaylarının biri tarafından gerçekleştirildiğini düşünme yapaycılık olarak adlandırılmaktadır. Bu kapsamda Murat'ın bir doğa olayı olan sisin sigara içilerek oluştuğunu düşünmesi yapaycılıktır.

Cevap: C

7. Thorndike, organizmanın problem çözümünü öğrenme olarak tanımlamaktadır.

Organizma problemi çözemese öğrenme gerçekleşmemiş demektir. Organizma problemi çözerken tepki çeşitliliklerinde bulunarak girişimde bulunur. Bu durumda deneme - yanılma yöntemini kullanmaktadır. Thorndike kedisi ile yaptığı deneyde gösterdiği üzere öğrenme birden bire gerçekleşen süreç değil deneme yanılma ya da diğer adıyla seçme bağlama yoluyla gerçekleşir.

Cevap: B

8. Öğrenmenin sadece performansa dayalı olduğu anlayışını savunanlar davranışçılardır. Bilişselciler ise öğrenmenin hem gözlenebilir hem de gözlenemeyen nitelikte olabilir anlayışını savunur.

Cevap: B

9. Thorndike'a göre üç tür zekâ vardır: Soyut ve Sözlü Zekâ: Sembol kullanarak düşünme yeteneğidir. Soyut zekâ gerçekte var olmayan ancak var olanlar arasındaki ilişkilerden zihnin soyutlama ve genelleme gücüyle elde ettiği sembollerle uğraşır. Örneğin; Pi sayısı, türev, limit, sayılar tabiatta somut olarak yoktur. Matematik kavramlarını kullanmak, matematiksel ilişkileri kurmak soyut zekâ işidir. Romancı, şair, besteci soyut zekâsını kullanır.

Pratik (Mekanik) Zekâ: Araç - gereç ve makineleri yapıp kullanmada kendini gösterir. Çocukluk yıllarında kendini göstermeye başlayan bu zekâ, bozulan bir oyuncakçı tamir ederken, yap - boz türü oyuncaklarla uğraşırken yoğun biçimde kullanılır. Bu zekânın daha çok mühendislerde, tamircilerde, uzman işçilerde bulunması gerekir.

Toplumsal (Sosyal) Zekâ: Sosyal zekâ modeli, zekâyı bilişsel boyutları dışında değerlendiren ilk modeldir. Bu zekâ modelinde IQ'nun başlı başına bir bileşen olduğu ifade edilmiş olup, soyut ve mekanik zekâdan ayrı olduğu yönetebilme becerisi, insan ilişkilerinde bilgece davranma olarak tanımlanmıştır.

Buna göre matematikçiler soyut, siyasetçiler, öğretmenler, esnaf sosyal, teknisyenler ise somut (mekanik) zekaya örnek oluşturur.

Cevap: C

10. İnsanın yaşantıları, gerilimler ve gerilimlerin azaltılması için gerçekleştirilen enerji dönüşümlerinden oluşur. **Enerji dönüşümleri de üç farklı şekilde ortaya çıkabilir:**

1. Prototaksik yaşantı: Yeni doğmuş bebeğin çevreyi anlamak için kullandığı tek yoldur. Zihinde geçici olarak ortaya çıkan imgeler ve duygulardır.

2. Parataksik yaşantı: Mantık dışıdır, ilişkisiz iki olayın aynı anda meydana gelmesinin sonucu olarak sanki aralarında neden - sonuç ilişkisi varmış gibi birleştirilmesidir. Öznel sembollerle ifade edilir.

3. Sintaksik yaşantı: 1 - 1.5 yaşından sonra ortaya çıkar. Yaşantı, ortak sembol olan dilin kullanılmasıyla başkalarına aktarılabilir.

Kişileştirmeler (Personifikasyon): Yaşantılarımızı kendimiz ve başkaları ile ilgili kavramlar oluşturarak örgütler/düzenleriz. Kendimiz ve diğerleri için oluşturduğumuz imgelere kişileştirmeler denir. Kişileştirmeler öğrenilmiş duygu ve inançlardan oluşur ve bazen gerçeklerle örtüşmeyebilir. Sullivan, bebekte geliştirilen üç temel kişileştirme tanımlamıştır: Kötü anne, İyi anne, Ben (iyi ben, kötü ben, ben değil).

Dinamizm: Organizmanın canlılığını sürdürebilmesi için gerekli enerji dönüşümü. Dışa vurumlu ve de bireyin içinde tuttuğu enerjiler vardır. Bireyler aynı temel enerjilere sahiptir. Sullivan dinamizme benlik ya da benlik bütünlüğü der. Anksiyeteden kaçmak için birey türlü önlemler alır ve bu bağlamda kişiliğini oluşturur. Onaylanmayan davranış kötü ben, onaylanan davranış iyi ben.

Cevap: A

11. "Kendini gerçekleştirme" kavramı ilk kez Maslow tarafından kullanılmıştır. Maslow, insanın değerli, kendine özgü ve iyiye yönelik bir özbeni sahip olduğuna inanmaktadır. Maslow'a göre fizyolojik, güvenlik, sevmeye, bir gruba ait olma, statü kazanma gibi temel gereksinimleri karşılanan insan sonunda kendisi olabilecektir, yani kendini gerçekleştirebilecektir. Maslow'un kendini gerçekleştiren insanların özelliklerine ilişkin belirlendiği niteliklerden bazıları aşağıda sıralanmıştır.

Kendilerini, başkalarını ve doğayı olduğu gibi kabul ederler.

Gerçeği olduğu gibi algılayıp, içinde buldukları ortama kolay uyum sağlarlar.

Daha derin ilişki kurabilirler.

Yaşamdan büyük zevk alırlar. Yapılacak işler onlar için birer “oyun” gibidir.

Özerk bir yapıları vardır; çevrelerinden bağımsızdırlar.

Demokratik bir kişilik yapısına sahiptirler. Herkesten bir şeyler öğrenebileceklerine inanırlar.

Doğal, içlerinden geldiği gibi davranırlar; yapmacık davranma gereği hissetmezler.

Amaçlar ve araçlar arasında uygun ayırımı yapabilirler.

Güçlü bir mizah anlayışına sahiptirler. Ancak, yaptıkları espriler başkalarını küçültücü değildir.

C seçeneğindeki, sempati kurmak empati kurmayı engeller bu nedenle olumsuz bir iletişime sebep olabilir.

Cevap: C

12. Adler'e göre yaşam tarzımız, hayatımız boyunca kişiliğimizdeki ve dış dünyaya karşı yönelimimizdeki tutarlılığın nedenini açıklamaktadır. Bu kapsamda kişilik, yaşamdaki belli sorunları nasıl çözümlediğimiz ile ilgilidir. Adler, ortaya koyduğu karakter tipolojileri ile bu durumu açıklamıştır. Bu tipolojide 4 tipten bahseder. Bunlar baskın, alıcı, kaçınan ve sosyal tiptir. Soruda ihtiyaçlarını diğer insanlar üzerinden gideren tipler alıcı tip kategorisine girmektedir.

Cevap: D

13. Bilişsel Psikolojik Danışma Kuramı, işlevsel olmayan düşüncelerin fark edilmesini sağlayarak bilişsel çarpıtmaları ortadan kaldırmaya, bunun yerine bilişsel doğrulan buldurmaya çalışan bir yaklaşımdır. Bu nedenle işlevsel olmayan düşünceleri tespit eden psikolojik danışmanın bilişsel yaklaşıma göre hareket etmesi daha uygundur.

Cevap: C

14. Çözüm odaklı terapi, danışanları gönüllü, şikâyetçi ve ziyaretçi olarak üç tipte değerlendirir. Sorunu çözmek için onun nedenini bilmenin gerekli olmadığına inanır ve gerekenden bir tane bile fazla oturumun yapılmasını savunur.

Cevap: D

15. Sorunun dışsallaştırılması tekniği kapsamında “sorunlu danışan” değil, “sorunla ilişki kuran” danışan var sayımını kabul eden, oturumlarda danışan tarafından seçilen kişilerden oluşan destek grupları oluşturarak tanık davet etme yöntemini kullanan kuram, öyküsel terapidir. Tanık davet etme yöntemiyle danışanın yeni gerçekliğini oluşturmasına ve yeni öyküsünü yazmasına yardımcı olunmaya çalışılır.

Cevap: A

16. Sokratik sorgulama, bilişsel terapide kullanılan ve mantık dışı düşüncelerinin geçerliliğini sorgulaması amacıyla yöneltilen sorulardan oluşur. Mucize soru ise danışanın sorunu çözüldüğünde nasıl olacağını hayal ettirmeye yöneliktir.

Cevap: C

17. Atılganlık eğitiminde psikolojik danışman hedef kitleyi duygularını açıklamaya ve isteklerini açıkça ifade etmeye teşvik eder. İstendik davranışlar gözlemlenince pekiştirilir. Bu özellikler Davranışçı Yaklaşım Kuramının temel sayıltılarıdır.

Cevap: D

18. Gestalt terapiye ait bazı kavramlar şöyle özetlenebilir; temas, temas biçimleri, kutuplar, holizm, ben-sen, burada ve şimdi, farkındalık, diyalog, bitirilmemiş işlerdir. Sosyal ilgi, Adler'e (bireysel psikoloji) ait bir kavramdır.

Cevap: D

19. Yakından İlgilenme: Yakından ilgilenme davranışı danışana bir insan olarak saygı duyulduğunu ve danışanın sözlerine önem verildiğini belirtir.

Konuşmaya Açık Davet: Bu beceri, danışanın kendisini daha iyi anlatabilmesi amacıyla açık uçlu sorular sorma becerisidir.

Asgari Düzeyde Teşvik: Psikolojik danışmanın az düzeyde konuşup danışanın konuşmaya sevk edilmesidir.

Duyguların Yansıtılması: Duyguların yansıtılması, danışanın duygularının açığa kavuşturulmasına ilişkindir.

Yapılama: Psikolojik danışmanın ilk oturumunda kullanılması gereken bir beceridir. Psikolojik danışmaya yeni gelen, psikolojik danışma hakkında pek bir şey bilmeyenlere bilgi vermek amacıyla kullanılır. Çok fazla uzun olmamalıdır. Ayrıca psikolojik danışma kurallarından bahsetmek de yapılama içerisinde yer alır. Örneğin; her hafta aynı saatte birlikte olacağız, psikolojik danışma oturumları 55 dakika olacaktır, konuşulanlar aramızda gizli kalacaktır, gönüllülük esastır... vs.

Cevap: A

20. Konuşmaya Açık Davet: Bu beceri, danışanın kendisini daha iyi anlatabilmesi amacıyla açık uçlu sorular sorma becerisidir. Açık uçlu sorular, danışanın kaygıları, duyguları, düşünceleri etrafında odaklaşır ve danışanın sorunlarının açığa kavuşmasını sağlar. Açık uçlu sorular, yani konuşmaya açık davet; • Görüşmenin başlamasına yardımcı olur • Danışanın belli bir noktada odaklaşmasını sağlar • Danışanın dikkatini belli bir noktada odaklaştırmasını sağlar • Psikolojik danışmanın, danışanın sözcüklerini daha iyi anlaması için belirli davranış örneklerinin ortaya çıkmasını sağlar • Danışanın dikkatini düşünceleri üzerinde odaklaştırmasını sağlar.

B, C, D, E seçeneklerinde iletişim engeli vardır.

Cevap: A

21. Sessizlik: Sessizlik yerinde kullanıldığında danışanların söylenenleri kafasından geçmesi, toparlaması, özümsemesi, bazı duygu ve özelliklerin farkında olması için çok yararlı olur.

Eğer sessizlik psikolojik danışmanca bozulacaksa ilişkinin şimdi ve buradığı koşulu kullanılmalıdır.

• Şu anda neler hissediyorsun?

• Şu anda seninle benim aramda neler geçiyor?

• Bu sessizlik ne anlama geliyor? gibi sorular sorulabilir. Bu tür sorular danışanın anı yaşaması, duygularının ve yaşadıklarının farkında olabilmesi için danışanı kamçılaman sorulardır.

Cevap: E

22. Yüzleştirme: Psikolojik danışmanın danışana saygısını kaybetmeden empati kurarak, zamanlamayı iyi yaparak, kesin olmadan danışanın ideal benliğiyle gerçek benliği, sözleriyle davranışları arasındaki tutarsızlık ve çelişkileri ortaya koyma sürecine denir.

Yüzleştirme 3 açıdan yapılır:

- İdeal benlikle gerçek benlik arasındaki tutarsızlıkta
- Sözlerle davranışlar arasındaki tutarsızlıkta
- Danışanın kendini algılamasıyla, danışman tarafından algılanması arasındaki tutarsızlıkta

Sorumluluk yüklenerek yapılan yüzleştirmenin özellikleri:

- Empatiyle yapılır, danışanın önemsendiği mesajını verir.
- Danışanın davranışlarını keşfetmesi için bir davet niteliğindedir.
- Danışanın farkında olmadığı güçlerini keşfetmesi için bir davet niteliğindedir.
- Kesin olmamalıdır.

Sorumsuzca yapılan yüzleştirmenin özellikleri:

- Danışana dikkate alınmadığı imajını verir.
- Danışanı cezalandırıcı niteliktedir.
- Danışanı suçlayıcıdır ve yetersizlikleri ortaya çıkarır
- Kesin ve itham edicidir.

Cevap: E

23. Parçaya göre tarih öğretmenin öğrenciye verdiği tepki saydam bir tepkidir ve ben diliyle iletişim sağlanmıştır. Coğrafya öğretmeni ise bu iletişim biçimini reddederek, hatalı olanın karşı taraf olduğunu belirtmiş ve yargılayıcı bir dil kullanmıştır. Öğretmenlerin üzerinde anlaşamadıkları iletişim becerisi saydam dil veya ben dilidir.

Cevap: A

24. Parçaya göre öğrenci anne babasının kavga etmesinden dolayı huzursuzdur ve evde durmak istemektedir. Yani ev ortamından rahatsız olmaktadır. Bu temayı en iyi anlatan empatik tepki "Ev ortamından huzursuzsun" ifadesidir. Bu görüşe göre bireyin ne yaşadığını onun gözüyle anlaşıldığı belirtilmiştir.

Cevap: B

25. Soruda belirtilen durum bir yeme bozukluğudur. Genel olarak yemek yemeyi engelleyememe ve ardından kendini zorlayarak kusma bulimiyaya örnektir. Psikolojik kökenli bir bozukluktur. Bulimiya nervoza "Bir öküzü yiyebilecek kadar büyük bir açlık" veya "bir öküz kadar yiyebilmek" anlamına gelen patolojik bir iştahı tarifler. Aşırı yeme alışkanlığı ile kendini belli eder.

Anoreksiya nervoza ile bulimiya nervoza birçok belirtisi bakımından benzerlik göstermektedir. Fakat bulimiyada yemek yememek değil aynı zamanda aşırı yemek yeme döngüleri görülebilir.

Cevap: B

26. Öğrencinin okula gelirken yerine getirmesi gereken sorumlulukları yerine getirmemesi, konuşmaları takip etmemesi, konuşurken başka alanlara yönelmesi dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu belirtileri olarak gözlemlenir (DEHB).

Cevap: E

27. Öğrenme süreci sırasında bireyin bilgi kazanımının güçleşmesi ve öğrenme alanlarının etkin bir şekilde işlev görmemesi halinde özgül öğrenme güçlüğü ortaya çıkmaktadır. Genel olarak zekâ normal veya normalin üstündedir. Akademik becerilerde (matematik, okuma, yazma vb.) problemler ortaya çıkabilmektedir.

Cevap: D

28. Tekrarlayan ve karşı konulamayan uyku atakları narcolepsi olarak adlandırılır. Bu rahatsızlığı yaşayan kişiler her an her yerde uykuya dalabilmektedir. Bu durum kişinin hızlıca REM evresine geçişidir.

Cevap: D

29. Otizmlili öğrencilerin eğitsel tanılmasında ilgili birim Rehberlik ve Araştırma Merkezidir. Bireyin eğitsel değerlendirme ve tanılması RAM'da oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından standart testler ve ölçme araçlarıyla yapılır.

Cevap: C

30. Depresyon süreçlerinde çeşitli belirtiler ortaya çıkabilmektedir. Bunlar duygusal, motivasyonel, bilişsel ve fiziksel belirtilerdir. Düşük konsantrasyon ve derin umutsuzluk bilişsel belirtilerdir. B seçeneğindeki motivasyonel belirti, C seçeneğindeki fiziksel belirti, D seçeneğindeki duygusal belirti, E seçeneğindeki ise yine fiziksel belirtidir.

Cevap: A

31. Kişinin bedenle ilgili belirtileri yanlış anlamasına dayanan ve en az 6 ay süren ciddi bir hastalığı olduğunu düşünmesi durumu hipokondriyasızdır.

Cevap: E

32. Kişinin, kendi görünümündeki küçük fiziksel bozukluklarla aşırı uğraşması ve bu kusurdan dolayı yoğun bir kaygı yaşaması beden dismorfik bozukluk olarak adlandırılır. Soruda Murat'ın burnuyla olan uğraşısı ve bunun iş hayatını ve gündelik faaliyetlerini etkilemesi durumu söz konusudur.

Cevap: C

33. Zekâyı ölçmek amacıyla, Alfa Ordu Grup Testi ve Beta Ordu Grup Testi adıyla iki test hazırlanmıştır. Alfa Ordu Grup Testi büyük gruplara uygulanmıştır. Yalnız bu test, sözel yeteneklere dayandığı için okuma yazma bilmeyenlere uygulanamadığından dolayı Beta Ordu Testi geliştirilmiş ve büyük gruplara uygulanmıştır.

Daha sonra, grup testi olarak Ordu Genel Sınıflandırma Testi geliştirilmiştir. Bu test sözel, aritmetik ve uzay algılamasını içermektedir. Diğer bir grup zekâ testi de Otis Testi'dir. Bu test, sözel aritmetiksel yetenekleri ve yerel ilişkileri kavrama güçlerini ölçmeye elverişlidir.

İlk bireysel zekâ testi 1905 yılında Fransız psikologlarından A.Binet (1857-1911) ile T. Simon (1872-1961) tarafından Binet - Simon Zekâ Ölçeği adı altında yapılmıştır.

Cevap: E

34. Goodenough - Harris Adam Çizme Testi: Bu test bireylerin zihin gelişimlerini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Zihin ölçüsü olarak resim çizme yaklaşımı "kavram geliştirme" sürecine dayanmaktadır. Testin uygulanmasında, bireyden önce bir "adam" resmi çizmesi istenmekte ve her şeyin tamam olması gerektiği vurgulanmaktadır. Adam resmi bittikten sonra bir başka kâğıt verilerek aynı şekilde bir de "kadın" resmi çizmesi istenmektedir. Test bireyin gözlemlerdeki hassasiyeti, bütünü görme yeteneğini, kavram geliştirme düzeyini ölçmekte, resimdeki sanat ve artistik boyutlarına önem verilmemektedir. Puanlama, resimde bulunması gerekli noktaların var ya da yok oluşuna, elbisenin detaylarına, parçaların bütüne göre oranına vb. gibi yönlerden yapılmaktadır. Bu noktalarla ilgili olarak erkek ölçeğinde 73 ve kadın ölçeğinde 71 puanlanabilir nokta saptanmıştır. Uyarıcı olarak bir genel yetenek testidir. Test 4 ile 14 yaşlar arasındaki bireylere uygulanabilmektedir. Bireyin puanı ortalaması 100 ve standart sapması 15 olan bir standart puana çevrilmektedir.

Cevap: E

35. Derecelendirme ölçeklerine karışan hatalar:

Kişisel Yanlılık (Eğilim) Hatası: Bu hatalar, derecelenecek kişinin kişilik özelliklerinden kaynaklanır. Genel anlamda, gözlemcinin, değerlendirdiği öğrencilerin tümünü aynı veya benzer derecelere koyması, derecelendirme ölçeğinin tümünü kullanmama eğilimi göstermesi sonucu ortaya çıkar.

Mantık Hatası: Derecelenecek kişinin bireye ait benzer nitelikleri aynı derecelere koyma eğilimidir. Örneğin, öğrenci başarılı ise onun zeki olduğuna inanılır ve ölçek bu mantıkla işaretlenir. Oysa öğrenci konuları ezberlediği için de başarılı olmuş olabilir.

Gözlem Yetersizliği Hatası: Gözlemcinin, bireyin bir niteliğini derecelendirirken yeterli gözleme sahip olmamasından kaynaklanan hatalardır. Derecelendiren kişiler, bir davranışı gözleme fırsatı bulamamış veya o davranış çeşitli faaliyetler içinde gözlenemiyorsa derecelenemeyip boş bırakılmalıdır.

Genelleme (Hareleme) Hatası: "Halo/hale etkisi" olarak da bilinir. Bu hata türünde bir niteliğin diğer başka nitelikleri örtmesi, bastırması, onlara da genellenmesi söz konusudur. Bu hata, gözlem yapan kişinin değerlendirdiği bireyle ilgili genel kanısını, görüşünü ve inancını onun özel niteliklerine genellemesiyle ortaya çıkar. Gözlemci, derecelendirdiği kişi hakkındaki genel kanısı olumlu ise onu yüksek, olumsuz ise düşük derecelere koymaktadır.

Anlam Hatası: Bu durum, çoğu kez derecelendirilecek özelliğin iyi anlaşılammış olmasından kaynaklanır. Birkaç anlama gelen, yorum farklılığı oluşturabilecek ifadeler bu hataya neden olabilir.

Cevap: B

36. A seçeneğinde belirtilen gözlem zaman alıcıdır bu nedenle ekonomik değildir. Sınırlı yönüdür.

B seçeneği olumlu yönleri arasında yer alır, avantajlıdır.

C seçeneğinde belirtilen görüşmenin sınırlı yönüdür.

D seçeneğinde verilen öznel olması sınırlı yönüdür.

E seçeneğinde nesnel olmaması sınırlı yönüdür.

Cevap: B

37. Etkili bir görüşme için;

1. Hazırlık: (Görüşme Öncesi)
2. Uygulama aşaması (Görüşme sırasında)
3. Raporlaştırma ve değerlendirme aşaması: (Görüşme sonrası). Bu aşamada, etik kurallara uyulmalı, konuşulanlar sır olarak kalmalı ve ilgili olmayan kişilerle paylaşılmamalıdır. Konuşanlar objektif olarak yazılmalıdır. Tutulan kayıtlara göre yorum yapılarak, öneriler belirtilmelidir. Görüşme kaydedilmelidir. Bu aşamada bazı hatalar ortaya çıkabilir. (Tanıma-yerini değiştirme-ihmal-derleme hatası)

Cevap: C

38. Gözlem, duyu organları aracılığıyla başka bir kişi hakkında bilgi edinme yoludur.

Moreno tarafından geliştirilen psikodrama, bireyin kendi içsel duygularını, korkularını, kaygılarını, duyu ve davranışlarını, tavırlarını bir oyun içerisinde oynayarak ifade etmesidir.

Sosyodrama da Moreno tarafından geliştirilmiştir. Bir grubun sosyal problemlerini uzman bir lider denetiminde çeşitli roller içinde oynaması ve bu problemlere ilişkin bakış açısına sahip olarak yardım almasıdır.

Anket öğrencinin herhangi bir konuya ilişkin duyu ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kullanılır.

Bu nedenle okuldaki rehberlik uzmanları ve öğretmenler kendilerine uygun problem tarama listeleri geliştirebilirler. Ülkemizde okul rehberlik programlarının yapılandırılmasında ve ihtiyaç analizi çalışması kapsamında kullanılmaktadır.

Cevap: D

39. Anketin Hazırlanması ve Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar

- 1) Önce anketin konusu, amacı, anketi cevaplayacak olanların nitelikleri ve düzeyleri tespit edilmelidir.
- 2) Ankete; cevaplama güvenliğini ve katılım oranını yüksek tutmak için amacı, elde edilecek bilgilerin nerede kullanılacağını belirten bir açıklama konulmalıdır.
- 3) Anket konusunun, açık uçlu (doldurmalı) veya kapalı uçlu (seçmeli) sorulardan hangisiyle dile getirilmesinin daha uygun olacağı incelenerek soruların türü belirlenir.
- 4) Anketteki sorular gruplandırılır ve genelden özele doğru sıralanır.
- 5) Anketin uzunluğu, anketi cevaplayanın fazla zamanını almayacak biçimde ayarlanır.
- 6) Anketin hazırlanmasında her sorunun incelenen konu ile ilgili olmasına, açık, anlaşılır bir dille yazılmasına ve soruların konunun tümünü içermesine özen gösterilir.
- 7) Anketin geçerlik derecesinin yüksek olmasına çalışılır. Geçerliği yükseltmek için uzmanlardan, bu konuda bilgisi olanlardan yararlanır.
- 8) Kimi anketler, asıl gruba verilmeden önce, ön deneme amacıyla bir gruba uygulanarak, geçersiz sorulardan arındırılır.

Ankette ad soyad bildirilmesi zorunluluğu yoktur. Zorunluluk olursa bazen öğrenciler içten anlatmayabilir.

Cevap: B

40. Sosyometride dikkat edilecek hususlar;
1. Sosyometride öğrencilerin birbirlerini tercih nedenleri anlaşılabilir.
 2. Sosyometride iki kişi klik ya da grup değildir.
 3. Yeni tanışan gruplara sosyometri uygulanmaz.
 4. 30 kişiden fazla olan gruplara sosyometri uygulanmaz.
 5. Sosyometri uygulaması gizli yapılmalıdır.
- Birbirlerini tanımayan öğrencilerle ilgili, gözlem, görüşme, anket, problem tarama uygulanabilir.
- Sosyometri için kişilerin birbirleri hakkında görüş bildirecek kadar tanınması gereklidir.

Cevap: A

41. Grupla psikolojik danışmada kişiler kendini açmayı öğrenir, kendini ve başkalarını tanır, yeni davranışlar öğrenir ve uygular, yaşadığı sorunu diğer kişilerinde yaşadığını duyduğunda olay daha normalleşir. Grupla psikolojik danışmanın amaçlarından birisi Johari penceresine göre açık alanı genişletmektir. Açık alan kişinin samimi ve saydam olduğunu ifade eder.

Cevap: A

42. Grupla psikolojik danışmada direnci arttıran faktörler;
1. Grupta üye sayısının fazlalığı
 2. Grubun zorunlu kurulması
 3. Yaş ranjının geniş olması
 4. Üyelerin daha önce ve daha sonra sosyal ilişki için bir arada olması
 5. Grubu oluşturan kadın erkek sayısının dengesiz dağılımı direnci oluşturabilir.
 6. Ayrıca aynı meslek grubundan gelen insanlardan oluşan bir grupta da direnç oluşur.
 5. madde gereği cinsiyet dağılımının dengesi olduğu bir grupta direnç oluşabilir.

Cevap: C

43. Gerek grupla psikolojik danışmada gerekse bireysel psikolojik danışmada danışanın kendini, başkalarını tanıması, direnç ve transferansla baş etme, iç çatışmaların ayırıldığını da olması, sürecin işlemesi amacıyla bazı sözel ya da sözel olmayan oyunlara alıştırılmalar (deney) denir. Törenselle davranış örüntüleri liderce önerilir ve grup üye ve üyelerince gönüllülüğe dayalı yapılır.

Cevap: C

44. Grupla psikolojik danışmada;
- Gerçeklik Kuramı: William Glasser'in kurucusu olduğu bu kuram şimdiye odaklanan, daha etkin bir yaşam sürmeleri için bireylerin düşüncelerini ve davranışlarını değiştirmelerine yardımcı olmayı hedefleyen, etkin yönlendirici ve yapılandırılmış bir doğaya sahip yaklaşımdır.

Kısa Süreli Psikolojik Danışma: Insoo Kim Berg ve Steve de Shazer'in öncülüğünde 1970'ler ile 1980 lerin başında uzun süreli bireyle psikolojik danışma yaklaşımlarına alternatif olarak ortaya çıkan bireyin sorunundan ziyade daha çok çözüme, planlamaya, istek ve amaçlara odaklanan ve başarılar üzerinde yapılanmış kısa süreli bir yaklaşımdır.

Varoluşçu Yaklaşım: Öncülüğünü Viktor Frankl, Rollo May, James Bugental, İrvin Yalom'un yaptığı kuram, yapılandırılmış bir tedavi sisteminden ziyade insanların yaşamlarındaki kaygılar ve belirsizlikler ile yüzleşmelerine, anlamlı ve sorumlu seçimler yapmalarına ve yaşamlarında yeni anlamlar oluşturmalarına olanak sağlamayı hedefleyen bir felsefedir.

Gestalt Yaklaşımı: Gestalt gruplarının en temel özelliği yaşantısal bir doğaya sahip olması ve üyelere sorumluluk almayı öğretmesidir. Bu gruplar bütünlük, farkındalık, şekil zemin ilişkisi ve zıtlıklar ilkelerine dayanmakta ele alınan temel kavramlar içinde bulunan zaman, farkındalık, bitirilmemiş işler, temas, temas engelleri, enerji ve enerji engelleri olarak ortaya çıkmaktadır.

Davranışçı Yaklaşım: Özellikle 1970'li yıllarda Psikanalitik Kuram'ın temel ilkelerine karşıt bir tutum sergileyerek, psikolojik danışma sürecinde odağı geçmişten ziyade şimdiye bilinçaltından ziyade gözlenen davranışa çeken, net amaçları olan çabuk değişimin hedeflendiği kısa süreli bir yaklaşımdır. Amaç, grup üyelerine değişim gereken davranışları ve bunları nasıl gerçekleştireceklerini farkettilmek, öğrendikleri davranışları günlük yaşantılara aktarmalarına yardımcı olmak ve problemlerini çözme konusunda daha davranış odaklı olmayı öğretmektedir.

Soruda geçen kişilerin mutsuz eden davranışlarına odaklanmak davranışçı yaklaşımının özelliğidir.

Cevap: E

45. Dirençle en iyi başetme yolu, onu önlemektir. Direnç oluşur oluşmaz farkedip, uğraşmak gerekir. Öncelikle, grupta ne olacağı hakkındaki açıklamalar direnci önlemeye yardımcı olur.

Dirençle başetme yolları;

1. Liderin genellikle bilgilendirmemesinden kaynaklanmaktadır.
2. Danışan grupta ne olacağını anlamamışsa direnç gösterir.
3. Psikolojik danışman kendini açarak üyeye model olmalıdır.
4. Tekelcilerin gruba katılımı anlamsızdır onlar konuştuğunda danışman "Sana kaygı veren bir konudan bahsedildiğinde çok konuşuyorsun" gibi içerik yansıtması kullanabilir.
5. Dirençle baş etmek için üyelere sorumluluk vermek gerekir.
6. Güven oluşmazsa açıklık olmaz ve direnç ortaya çıkar.
7. Direnç gösteren kişiye anlayışla yaklaşmalı, eğer bitmemiş işi varsa işini bitirmesine yardım etmelidir.
8. Koşulsuz kabul
9. Alıştırımalardan yararlanılır. Rol değiştirme, boş sandalye, bir resim bir tablo hayal etme, takvim yapraklarını geriye doğru çevirerek olumlu bir şey hayal etme, üyelerin kendilerine ilişkin atmak istedikleri yanları ateşe atmaları gibi etkinliklerle direnç kırılmaya çalışılır.

Görmezden gelme uygun bir yol değildir. Lider direnci fark edip bunu çözümlenmeye çalışmalıdır.

Cevap: D

46. Grupla psikolojik danışmada zor üyeler kapsamında;

Bağımlı: Çoğu bağımlı danışanlar, kendilerini yetersiz hissederler. Bağımlılar, karar verme ve bu kararları gerçekleştirme konusunda güvenli değildir. Baş etme yolları: Kolay kolay yardım edilmez, bağımlı danışanla, bağımlı danışanlarla başetmeyi isteyenlerle aynı gruba konmalı.

Yaramaz Öğrenci: Bu tür danışanlar genellikle, ana-babaları, müdürleri, kısacası, bir otorite tarafından psikolojik danışmaya yollanır. Baş etme yolları: Duygu yansıtma.

Yas tutan: Herhangi bir ölüm ve ayrılığa ilişkin yas tutulur. Yas tutanlarda, pişmanlık, umutsuzluk, yalnızlık, çaresizlik, suçluluk ve kendine acıma duyguları egemendir. Başetme yolları: Yas eğer yaşanmazsa yıllar sonra, farklı sorunlar olarak ortaya çıkar. Grupla danışma yasin yaşanması için verimli bir ortamdır. Duygu yansıtma kullanılmalı, bitmemiş işlerin bitirilmesi gereklidir. Boş sandalye, rol değiştirmeden yararlanılır. Ölene hoşça kal diyememek içinde ukte kalmış olabilir, rüya çalışması yararlı olabilir.

Şamaroğlanı: Grupla şamaroğlanı rolünü alan üye küçük düşürülmekten, hakaret edilmekten zevk alır. Temel duygusu incinmedir. Diğerleriyle başka türlü ilişkiye giremediklerinden dolayı şamaroğlanı ya da günah keçisi bu yolu seçer. Sosyal becerileri yoktur. Baş etme yolları: Sosyal becerileri geliştirilmeli.

Tekelciler: Pek çok grup lideri, tekelnin direnç gösteren kişi olduğu üzerinde anlaşılır (Ohlsen ve ark., 1988). Tekelciler anlamlı bir şekilde katılmazlar ve kendileri için tehdit ögesi taşıyan konulara girmemekte uzadırlar. İlgini kendi üzerine çekmek ister. Başka üye ile ilgilenilirse tedirgin olur. İlk başta grubun açılmasında etkilidir fakat sonra gerginliklere sebep olur. Soruda belirtilen diyalogdaki danışanın durumuna örnektir.

Cevap: D

47. Mesleki gelişim sürecinin evreleri;

1. Uyanış ve Farkında Olma Aşaması (5 - 12)

Gelişim görevleri: Çalışma hayatına karşı olumlu bir olumlu bir tutum geliştirmek, tüm mesleklere eşit mesafede olmak, mesleklerin belirli bir eğitimle kazanıldığının farkına varmak, herkese uygun en az bir meslek olduğunun farkına varmak, fantezi (hayali) meslek seçimleri yapmak

2. Araştırma ve Keşfetme Aşaması (12 - 15)

Gelişim görevleri: Mesleklerin farklı özelliklerini incelemek, ilgi ve yeteneklerinin farkına varmak, geçici bir meslek seçimi yapmak

3. Karar Verme Aşaması (15 - 18) Lise

Gelişim görevleri: Yetenek ve ilgiye uygun kesin bir meslek kararı vermek *** Kararına ilişkin eğitsel bir planlama yapmak

4. Hazırlık Aşaması (18 - 23)

Gelişim görevleri: Meslek için eğitim almak-İş ve staj olanaklarını araştırmak

5. İşe Yerleşme Aşaması (23 ve sonrası)

Gelişim görevleri: Birkaç iş değişikliği yapmak, daha sonra uzun yıllar çalışabileceği sabit bir iş arayışına girmek.

Cevap: D

48. Mesleki rehberlik faaliyetleri hayat boyu devam eden bir süreçtir. Bireysel farklılıklar esas alınır. Amaç yol değil yollar göstermektir. Çalışmalar takım çalışması gerektirir. B seçeneği yanlıştır; tüm kademelerde mesleki rehberlik faaliyetleri yapılır ve yaşam boyu devam eder.

Cevap: B

49. Super'ın kuramının temel kavramları; Benlik, yaşam boyu - yaşam alanı, mesleki olgunluk (kariyer olgunluğu), kariyer uyumluluğu, kariyer örüntüleridir.

Uzlaşma kavramı, Ginzberg ve Gottfredson'un mesleki kuramında vardır.

Cevap: E

50. Holland'ın Tipoloji Kuramı'na göre tipler; gerçekçi, araştırmacı, sanatçı, sosyal, girişimci ve geleneksel-dir.

Holland'a göre, yukarıda betimlenen tiplerin her biri birer çevre oluştururlar. Bu çevrelerde tiplerin özelliklerine uygun faaliyet olanakları oluşturulmuştur ve tipe özgü faaliyetler pekiştirilmektedir. Örneğin realistik çevrelerde, aletler, makineler, hayvanlar veya bitkiler vardır ve bu çevrelerdeki bireylerin pratik, somut çözüm önerileri desteklenir, alet, araç - gereç kullanımı teşvik edilir, teknik yetenekler pekiştirilir.

Holland'ın önemli varsayımlarından birisi, Bir meslek grubundaki insanlar birbirlerine benzedikleri için birçok uyarıcıya ve soruna benzer şekilde tepkide bulunurlar ve kendilerine özgü bir kişilerarası çevre oluştururlar. Bu konuda yapılan araştırmaları özetleyen Holland üniversitede çeşitli programlarda okuyan öğrencilerin önemli bir yüzdesinin benzer profil oluşturacağını ve örneğin realistik gruptaki öğrencilerinin çoğunun insancıl olmaktan çok realist olduklarının gözlenmekte olduğunu ifade etmektedir.

Buna göre sanatçı tiplerin performansının en yüksek olduğu ortamlar atölye, sahne, stüdyo bilim ve sanat merkezleri yani kendi alanlarıdır. Bu tiplerin ofis gibi kapalı mekân ve masa başında çalışmalarını performanslarını olumsuz etkiler.

Cevap: B

51. Psikanalitik yaklaşım kariyer gelişimi üzerine en büyük etkiyi bilinçaltının yaptığını söylemektedir. Özdeşleşme ve savunma mekanizmaları meslek kararını şekillendirmektedir.

Yüceltme: Psikanalitik yaklaşıma göre mesleğin genel işlevlerinden biri temel içgüdülerin toplum tarafından onaylanabilecek bir şekilde ifade edilmesine olanak sağlamaktadır.

Özdeşim kurma: Bireyin meslek kararını içgüdülerin yanı sıra yakın çevresindeki bireylerin sahip olduğu meslekler de şekillendirmektedir.

Cevap: E

52. Mesleki Olgunluk (Kariyer olgunluğu): Super, bu kavramı bireyin biyolojik ve sosyal gelişimleri sonucu olarak içinde bulunduğu gelişim dönemine ait gelişimsel görevleri yerine getirmeye hazır olma olarak açıklar.

Lise döneminin gelişim görevleri: Yetenek ve ilgiye uygun kesin bir meslek kararı vermek ve kararına ilişkin eğitsel bir planlama yapmaktır.

D seçeneğinde meslek seçimiyle ilgilenmemesi içinde bulunduğu dönemin özellikleri kazanmadığı dolayısıyla mesleki olgunluğun düşük olduğunu gösterir.

Cevap: D

53. Kapsamlı Psikolojik danışma ve Rehberlik Programının bileşenleri;

1. Rehberlik Müfredatı: Sınıf etkinlikleri: Sınıf içinde danışmanın tek başına ya da öğretmenlerle gerçekleştirildiği etkinliklerdir.

Grup etkinlikleri: Sınıf dışında öğrencilerin bazı ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla psikolojik danışman tarafından yürütülen etkinliklerdir.

2. Bireysel Planlama: Bireyi tanıma - Bilgi verme Yerleştirme - İzleme

3. Müdahale Hizmetleri: Müşavirlik - Psikolojik danışma - Kriz danışmanlığı - Sevk

4. Sistem Desteği: Profesyonel gelişim - Personel ve çevreyle ilişkiler - Öğretmenlere müşavirlik - Danışma kuralları - Topluma ulaşma - Program yönetimi ve yürütülmesi - Araştırma, geliştirme alanlarında yapılacak etkinliklerdir.

Okul rehber öğretmeni İsmail Beyin psikolojik danışma yardımı sunması müdahale hizmetidir.

Cevap: D

54. İki değer arasında sonsuz değer alabilen değişkene sürekli değişken denir. Örnek, uzunluk, ağırlık, sıcaklık, zaman gibi. Uzunluğa örnek; 170 cm ile 171 cm arasında sonsuz sayıda ondalıklı sayılar bulunur.

Cinsiyet süresiz bir değişkendir. Yani iki değer arasında sınırlı sayıda değer alabilen değişkendir.

Cevap: C

55. Gelişimsel Yaklaşım: Bireyin içinde bulunduğu gelişim dönemine ait gelişim görevlerini yerine getirmesine destek olmayı amaçlayan hizmetlerdir. Bu yaklaşımda bireyin gelişimsel ihtiyaçları karşılanmaya ve bireyin tüm alanlarda gelişimine destek olmaya çalışılmaktadır. Gelişimsel yaklaşım kriz, tedavi edici ve önleyici yaklaşımları da içermektedir.

Gelişimsel yaklaşım hepsine tepki olarak doğmuştur fakat hepsini bütünüleyen, tamamlayan bir yapıya sahiptir.

Gelişimsel yaklaşımın kuramsal temellerinde, gelişim - öğrenme psikolojisi ve yapılandırmacı eğitim öğretim modeli vardır.

Cevap: E

56. Okul rehberlik programını hazırlarken, içerik kapsamında yer alan yeterlikler belirlenirken; ülkenin eğitim politikası, okulun özellikleri ve ihtiyaçları, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, yönetici, öğretmen ve ana babaların görüşleri, psikolojik danışmanın gözlem ve görüşleri gibi kaynaklardan yararlanılır. Bu kaynaklardan elde edilen bilgilerle gelişim ve sınıf düzeylerine göre yeterlikler belirlenir. Psikolojik danışman programı hazırlarken RAM, okulun türü ve özellikleri, öğrencilerin ihtiyaçlarını temel alır.

A seçeneğinde belirtilen öğretmenler kurulu kararları eğitim - öğretim kapsamında yararlanılır.

Cevap: A

57. Okul rehberlik programını hazırlamada ve geliştirmede en önemli görev psikolojik danışmanlarıdır. Ayrıca sınıf rehber öğretmenlerine ve okul müdürüne de önemli görevler düşmektedir.

Psikolojik danışmanın görevi; Bakanlık çerçeve programını temel alarak okulunun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri programını sınıf düzeylerine, okulun türüne ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre hazırlar. Rehberlik programının ilgili kısmının uygulanmasında sınıf öğretmenlerine rehberlik eder.

Müdürün görevi; okul rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili yıllık planının hazırlanması sağlar ve uygulanmasını takip eder. Okul rehberlik hizmetlerinin planlarını tasdik ederek birer örneğini, ders yılının başladığı ilk ay içerisinde, yıl sonu çalışma raporunun bir örneğini ise ders yılının tamamlandığı ay içerisinde bağlı bulunduğu RAM'a gönderir.

Sınıf öğretmenin görevi; rehberlik servisinde verilen yıllık çalışma planı çerçevesinde kendi sınıfı için yıllık sınıf rehberlik çalışma planı hazırlar ve bir örneğini rehberlik servisine verir.

Cevap: C

58. Psikolojik danışmada temel etik ilkeler,

1.Yetkinlik (yeterlilik, ehliyet) 2. Dürüstlük 3. Duyarlılık ve Hoşgörü 4. Bireysel ve Kültürel Farklılıklara Duyarlılık 5. Toplumsal Duyarlılık 6. Mesleki ve Bilimsel Sorumluluk

Yetkinlik (yeterlilik, ehliyet): Psikolojik danışmanlar hizmetlerini en üst düzeyde yeterlilikle yürütmeyi amaçlarlar. Uzmanlık alanlarının, yetkilerinin sınırlarını bilirler. Yalnızca eğitim düzeylerine ve formasyonlarına uygun hizmetleri yürütürler. Yeterlik sınırlarını aşan özel bir durumla karşılaştıklarında var olan bilimsel mesleki ve teknik kaynaklara başvurarak yardım talebinde bulunurlar.

Cevap: A

59. Mesleki etik ilkelerinin işlevleri; 1. Mesleğinde yetersiz olan ve ilkesiz davranan üyeleri ayırmak 2. Meslek içi rekabeti düzenlemek 3. Hizmet ideallerini korumak 4. Meslek üyelerinin grubun diğer üyeleri ve toplum ile ilişkilerini düzenlemektir.

E seçeneğindeki ifade yanlıştır, kurallara uymayan personellerle ilgili şikâyet, ihlalsizlik olduğunda önce gerekli merciler tarafından uyarıda bulunulur hemen işine son verilmez.

Cevap: E

60. Soruda Musa'nın okul rehber öğretmenine zorla gönderilmesi gönüllülük ilkesine aykırıdır. Rehberlik hizmetlerinin sunulmasında danışanın bu hizmetlerden yararlanma yönünde istekli olması ve kendi rızasıyla bu hizmetlerde yararlanmayı tercih etmesi gerekir.

Cevap: B

61. Ergenlik dönemi bireyin duygusal, fiziksel ve sosyal değişimlerin yaşandığı bir gelişim dönemidir. Bu dönem içinde bireyin özelliklerini ve kazanımlarını desteklemek gerekmektedir. Bu nedenle geliştirici rehberlik ön plana çıkmaktadır. Ayrıca soruda bireylerin çevreden çok etkilendiği belirtmektedir, akran temelli uygulamalar bu dönemde sunulması daha yararlı olur.

Cevap: E

62. Soruda öğrencilerin başarısızlığını etkileyen etmenleri ortadan kaldırmaya yönelik okul müdürünün yaptığı çalışmalardan bahsetmektedir. Öğrenciler okuldan kaçıp oyun salonuna gittiklerinde okul müdürünün oyun salonu sahibiyle iş birliği yapması çevreyle ilişkiler kapsamında değerlendirilir.

Okul, içinde bulunduğu toplumsal, kültürel ve ekonomik yapıların bir parçasıdır. Okul hem bu yapılardan etkilenir hem de bu yapılar etkiler. Bu nedenle okul yöneticisi, psikolojik danışman ve okulda görevli diğer öğretmenlerce okulun çevresel özelliklerinin bilinmesi ve çevreyle ilişkilerin sürdürülmesi gerekir.

Okul çevresinin dikkate alınması, öğrencileri olumsuz etkileyen durumların giderilmesi için bazı çalışmaların yapılması gerekir. Ayrıca çevrede öğrencilerin yararlanabileceği olanak ve fırsatları araştırarak, öğrencilerin bu konularda bilgilendirilmesi için de birtakım çalışmaların yapılması gerekir.

Cevap: A

63. Öğrencilerin çevreye en açık olduğu dönem ergenlik, dolayısıyla lise kademesidir. Aileyle çeşitli anlaşmazlıklar ve sorunlar yaşanabilir, arkadaşlarla kurulan ilişki ve iletişim daha ön plana çıkabilir.

Bu dönemde akran danışmalığı ve akran arabuluculuğu gibi akran temelli çalışmalar rehberlik hizmetlerinin verimini arttırabilir.

Cevap: D

64. Öğrencilerin etkili bir ders çalışma programı hazırlayabilmeleri için öncelikle gün içinde yaptıkları etkinlikleri ve bu etkinliklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmakta fayda vardır. Böylelikle ders çalışmak için en uygun zamanlar ortaya çıkarılmış olur. Bu amaca yönelik geliştirilmiş teknik ise zaman çizelgesidir.

Cevap: C

65. Aysel Hanım öğrencilerin gelişimi için özenli ve titiz davranmaktadır. Çünkü öğrencileri sevmekte, değerli görmekte ve onları motive etmektedir. Bu tutuma sahip öğretmenler öğrencileri insanlı kuram gereği koşulsuz kabul etmektedir.

Cevap: A

66. Parçadaki duruma göre Deniz abisi tarafından cinsel tacize uğradığını belirtmektedir. Bu yaşanan olay krize müdahale edici rehberlik kapsamına girer ve bu durumda gizlilik bozulabilir. Bu olaydan sonra tedbir alınmalı okul müdürüne bildirilmeli ve emniyete sevk edilmelidir.

Cevap: B

67. Psikolojik danışma ve rehberlikte alıştırma-oryantasyon hizmetleri öğrencilere okulu ve okulda bulunan olanakları tanıtmak amacı ile düzenlenen çalışmaları kapsar. Öğrencilere okulu ve okulda bulunan olanakları hatta yakın çevreyi tanıtmak, okul yöneticileri başta olmak üzere okuldaki tüm personeli ilgilendiren bir sorumluluktur. Bu açıdan, alıştırma-oryantasyon hizmetleri günümüzde, çoğu zaman psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri içinde inceleme konusu yapılmaz. Ancak ülkemizde durum biraz farklıdır. Okullarımızda gerek okul yönetimi gerekse psikolojik danışma ve rehberlik örgütü tarafından bu tür tanıtma hizmetleri önemle ele alınmamaktadır. Böyle bir uygulama henüz gelenek durumuna getirilmemiştir. Öğrencilerin gelişimine yaptığı katkının öneminden dolayı, iş birliği içinde sürdürülse bile, okullarda alıştırma-oryantasyon hizmetlerini şimdilik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri içinde ele almak ; böylece bu hizmetlerin tüm okullarda benimsenerek yaygınlaşmasına çaba göstermek daha uygun bir yol olacaktır, (Kepçeoğlu, 1996, s.s.118, 119).

E seçeneğinde verilen ifade yanlıştır. Oryantasyon hizmetlerini sadece sınıf rehber öğretmenleri yapmaz, öğrenciyle ilgili herkes yapabilir; iş birliği esastır.

Cevap: E

68. Rogers'a göre kendini gerçekleştirmiş bireylerin özellikleri şunlardır:

1. Yaşantılara giderek daha fazla açık olma: Bir kimse, eğer kendi bedeninden ya da çevreden gelen her türlü uyarıyı, hiçbir sansüre tabi tutmadan, yani bozmadan, çarpıtmadan ya da ayıklamadan, olduğu gibi alabiliyorsa, o zaman yaşantılara açık bir kimsedir.
2. Giderek daha varoluşsal bir biçimde yaşama: İyi yaşamın bir başka özelliği Rogers'a göre her dakika daha tam olarak yaşama isteğidir. An'ı yaşamayı bilen bir kimse, "Gelecekte ne olacağı, ancak o zaman belli olur. Geçmiş ise olup bitmiştir. Şimdi bunları düşünmektense, bu anı yaşamak daha iyidir." diyen kimsedir.
3. Organizmaya (kendi vücuduna) daha fazla güvenmek: Belli bir durumda hangi davranışın seçileceğine karar verirken birçok kimse, başkaları tarafından oluşturulmuş yönlendirici ilkelere veya yargılara dayanırlar. Çünkü bu kimseler, yaşantılara (iç ve dış uyaranlara, duygularına) tam olarak açık olmadıklarından, belli biranda şu ya da bu davranış tarzını seçmelerine temel olacak doğru ve zengin verilere sahip değildirlir.
4. Daha tam olarak fonksiyonda bulunma: Tam verimliliktir.

Parçaya göre bireyin anını yaşamadığı ve dolayısıyla pişmanlık duyduğu dile getirilmektedir. Yani varoluşsal biçimde yaşayamadığı vurgulanmıştır.

Cevap: B

69. **Sosyometri Tekniğinin Sınırlılıkları:**

- Sosyometri tekniği sınıftaki ilişkilerin yapısı ve biçimi değişken olduğu için belirli aralıklarla tekrarlanmalıdır.(C)
- Bilgiler yönergelerle sınırlı olduğu için sosyometriden elde edilecek bilgilerin genellenmesi doğru değildir.(C)
- Sosyometrinin güvenilirlik derecesi grubun birbirini kadar iyi tanıdığı ve verilen cevapların içtenliğiyle ilişkilidir.(E)
- 30 kişiden fazla gruplarda uygulanması sakıncalıdır.(D). Bu nedenle küçük gruplarda uygulanmalıdır.

A seçeneğinde verilen duygusal ilişkileri incelemesi sınırlılığı değil tekniğin doğasıdır.

Cevap: A

70. “Kendini anlamak” kendini tanımak, güçlü ve zayıf yönlerini bulmaya çalışmak demektir. Bu süreçte birey kendi duygu düşünce ve davranışlarıyla ilgili yaşantıları tanımlar. Bu durumda birey “farkındalık” kazanır. Rehberlik bireyin kendini anlaması ile yapılan profesyonel yardım sürecidir derken bu duruma işaret edilmiştir.

Cevap: D

71. Parsons ilk mesleki rehberlik kuramcısıdır. Bu modele göre bireyin var olan mesleki seçeneklerin, özelliklerin belirlenip kişinin kendisine en uygun olan mesleğe yerleşmesi amaçlanır.

Cevap: E

72. Rehberlikte gönüllülük ilkesi: Rehberlik hizmetlerinin sunulmasında danışanın bu hizmetlerden yararlanma yönünde istekli olması ve kendi rızasıyla bu hizmetlerden yararlanmayı tercih etmesi demektir. Soruda belirtilen “Şule Hanım’ın öğrencisinin rehberlik servisine gitmek istememesi durumunda ısrar etmemesi” bu ilkeye uygundur.

Cevap: B

73. Sınıf rehber öğretmeninin öğrenciyle ilgili tehlike olabilecek bir durumda okul rehber öğretmenine durumu bildirmesi gerekmektedir. Bu durum yöneltme veya sevk hizmeti kapsamındadır. Özgür’ün yüzündeki morluklardan dolayı şiddet görmüş olabileceğini öngören Şule Hanım’ın acil şekilde durumu bildirmesi gerekmektedir.

Cevap: C

74. Soruda Cumali abisinin motosikletinde ellerini herhangi bir yere tutmadan durduğu için abisi bu duruma sinirlenmiştir. “Kardeşine kırgınsın.” tepkisi en uygun empatik tepkidir. Çünkü duygu yansıtma kullanılmıştır. A, B, D, E seçeneklerinde iletişim engeli vardır.

Cevap: C

75. Rehberlik ve psikolojik danışma yönetmeliğine göre sınıf rehber öğretmeninin bazı görevleri şöyledir; 1) Sınıfının yıllık çalışmalarını planlar. Bu planlamanın bir örneğini ders yılının ilk ayı içinde rehberlik servisine iletir; plan dâhilinde uygulamalarını gerçekleştirir. 2) Bireyi tanıma tekniklerinden uzmanlık bilgisi gerektirmeyenleri sınıfta uygulayarak sonuçlarını rehberlik öğretmeni ile paylaşır. 3) E-Okul sistemindeki öğrenci gelişim dosyalarının sınıf rehberlik hizmetleri ile ilgili bölümlerini doldurur, gerektiğinde rehberlik servisiyle iş birliği yapar. 4) Sınıfa yeni gelen öğrencilerin uyum sürecinde rehberlik öğretmeni ile iş birliği içerisinde çalışır. 5) Bireyselleştirilmiş eğitim planının hazırlanmasında görev alır. 6) Rehberlik öğretmeni ile iş birliği yaparak öğrencilerin ilgi, yetenek, değer, akademik başarı ve kişilik özelliklerine göre öğrenci meclisine, öğrenci kulüplerine, seçmeli derslere ve sosyal etkinliklere yönlendirme işlemlerini yürütür.

Cevap: D